

V.V.N.T. LEDENBRIEF

Tijdschrift van de
VERENIGING VRIENDEN
NEDERLAND - TSJECHOSLOWAKIJE

Nr. 72

OKTOBER 1991

WELKOM

of

AFSCHEID

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad	voorzitter
H.G. v.d. Burg-Meijer	secretaris
Nieuwendamlaan 274	
2547 JR DEN HAAG	
J. van Gastel	penningmeester
Postrek. 379543 t.n.v.	
Ver. Vrienden Ned.-Tsjech. te Rijswijk	
A. den Boogert	adj. secr./penn.
E.H.L. de Munck	vice-voorz.
mw. H. Sugito	
D. Klein Breteler	
G.P.A. Schöpping	
I.J.B. van Vuuren	

==**==

Redactie Ledenbrief

L.J. v.d. Burg, Nieuwendamlaan 274
2547 JR Den Haag; Tel. 070-3258679

mw. H.G. v.d. Burg-Meijer
H. Sugito en Joh. Sugito
K.L. Thio
J.F.E. Wallin

==**==

Ledenadministratie

mw. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274 - 2547 JR DEN HAAG

==**==

GTM (Genootschap voor Tsjech. Muziek)

J.F.E. Wallin (voorz.) Tel. 070-3278706
Pr. Bernhardlaan 21 - 2264 CA LEIDSCHEIDAM

A. van Beuzekom (secr.)
P.J.M. de Coo (penn.)
mw. T. Onderdenwijngaard
W. Dijk

==**==

Afdelingen

Amsterdam: K.L. Thio; tel. 020-791423

Rotterdam: A. den Boogert; tel. 010-4205581

Den Haag: vacant

==**==

V.V.N.T.-Filmdienst:

K.L. Thio, Van Baerlestraat 59
1071 AR AMSTERDAM; tel. 020-791423

==**==

Reisdienst:

A. Hoogstad
mw. H.G. v.d. Burg

PRANEDA bv

PAPENDRECHT - NEDERLAND

IMPORT - EXPORT

Ketelweg 53 - 57 - 3356 LD
Postbus 149 - 3350 AC

Telefoon 078 - 152566
Telex 29380

TSJECHOSLOWAKIJE

Aktieve vakanties
met reisorganisatie
TOPO-AKTIEF in
Tsjechoslowakije.

Bel: 085-457351

Topo-Aktief is gevestigd in kaartenwinkel 'Stap Voor Stap' in Arnhem. Hier kunt u terecht voor alle reisdidsen en (gedetailleerde) kaarten.

Bel: 085-510334

WANDELLEN
FIETSEN
KANOËN
PAARDRIJDEN
KLIMMEN
PARAGLIDING
ZWEEFVLIEGEN
ETC.

VAN DE VOORZITTER

De reis naar Zuid-Bohemen, die wij een paar weken geleden maakten, was een verkenning naar een voor ons onbekend gebied.

De Vereniging heeft het plan om volgend jaar mei een reis naar Tsjechoslowakije te organiseren, waarbij we niet alleen Praag bekijken, maar ook een ander deel van het land gaan bezoeken. De keuze viel op Zuid-Bohemen, de omgeving van České Budějovice.

Er is in die stad en haar omgeving werkelijk veel te zien. Het plein in het centrum is zeer fraai en heeft door vorm en afmeting allure.

Budějovice werd in de 13de eeuw gesticht en toen koning Premysl Otakar II daarmee doende was, bereikte hem het bericht, dat hem een zoon geboren was, de troonopvolger. De vorst moet toen uitgeroepen hebben: "Bude jich vice!": Budejovice, hetgeen betekent: Het zullen er nog meer worden.

De stad heeft een interessante geschiedenis en altijd een ondernemende bevolking gehad. Zij ligt aan de Moldau, die daar al bevaarbaar is, zodat er naar het noorden goede verbindingen waren. Naar het zuiden gaf dat meer problemen. In het eind van de 18de eeuw werd een kanaal gegraven, het Schwarzenberg kanaal, om de goederen van en naar Oostenrijk gemakkelijker te kunnen transporteren. Een streven om de Noord Europese waterwegen met de Donau te verbinden. Door het hoogteverschil was dit geen succes en het is als curiositeit nog te aanschouwen. Die tegenslag was geen reden om het daarbij maar te laten. Er kwam een nieuw initiatief om een paardentrein te laten rijden tussen Linz en České Budějovice. Die spoorlijn werd in 1827 opengesteld. Pas in 1870 werden de paarden vervangen door de stoomlokomotief. Dit verhaal is illustratief voor de oriëntatie van deze streek op Oostenrijk en dat is aan geschiedenis en economie duidelijk te merken.

Er zijn nog een aantal steden en kastelen waar veel over te vertellen is. Maar het landschap is er ook zeer te moeite waard. Prachtige bossen waar de verzuring nog weinig vat op gekregen heeft, zo te zien.

Heb ik uw belangstelling gewekt voor de reis van volgend jaar? Dan nog het volgende, zonder alles al te verklappen. In Praag zullen we het openingsconcert van het Muziekfestival bijwonen. Dat is op een vaste datum: 12 mei, de sterfdag van Bedrich Smetana, u weet wel, de componist van "Ma Vlast". Het is de bedoeling er werkelijk een culturele reis van te maken. Let op de aankondiging in de volgende Ledenbrief.

Arie Hoogstad.

assurantiën

Reisverzekeringen - Pensioenadviezen - Gunstige spaarvormen
Hypotheken - Financieringen

Apeldoornselaan 72
2573 LN DEN HAAG
070-362 40 50

Ben van der Burg
Privé: 070 - 345 93 52

VAN HET BESTUUR

Het oktobernummer van de Ledenbrief verschijnt in het laatste kwartaal. Dit betekent dat enige artikelen van Statuten en Huishoudelijk Reglement actueel worden.

Op de omslag hebt u gezien WELKOM of AFSCHEID en dat is van toepassing op genoemde artikelen, die we hieronder laten volgen.

Huish. Regl., Art. 2 - lid 2:

Indien een lidmaatschap na 30 juni van enig jaar ingaat, is het betreffende lid over het nog resterende gedeelte van dat jaar slechts de helft van de geldende jaarcontributie verschuldigd, met dien verstande dat bij toetreding als lid in november of december over het dan lopende jaar in het geheel geen contributie verschuldigd is, mits de contributie over het volgende jaar wordt voldaan.

Opzegging van het lidmaatschap staat vermeld in de Statuten, artikel 5 punt 4:

Het lidmaatschap eindigt door opzegging door het lid, door het overlijden van het lid of door royement van het lid door de algemene ledenvergadering. Opzegging kan slechts schriftelijk geschieden, uiterlijk twee maanden voor het einde van een verenigingsjaar.

Statuten en Huishoudelijk Reglement zijn op aanvraag bij het secretariaat verkrijgbaar.

Vanzelfsprekend hopen wij, dat geen of weinig leden zullen bedanken, maar er kunnen omstandigheden zijn en dan horen wij het liever nu, dan na de aanbieding van de acceptgiro's, die bij het januarinummer gezonden zullen worden.

Zoals eerder vermeld, wordt de laatste Ledenbrief van 1991 een gecombineerd November/Decemernummer.

--ooo--

VAN DE REDACTIE

Wij prijzen ons nog steeds gelukkig, dat de V.V.N.T. in haar Statuten heeft bepaald, dat we ons niet met politiek bezig houden. Daarom is het ook mogelijk, dat we alle energie kunnen besteden aan de doelstellingen van de vereniging.

We vinden dit ook nu weer terug in de verschillende rubrieken. Allereerst dan het nieuws van de stedenbanden en in de plannen voor de culturele reis, waarover de voorzitter schreef en de reistips in de rubriek "Van de Reisdienst".

Verheugend is ook nu weer, dat we veel inzendingen van de leden hebben ontvangen, waarover meer in de rubriek "Van de leden".

Hebt u er wel eens bij stil gestaan, dat u veel van de geschiedenis van een land te weten kunt komen door het verzamelen van postzegels? Voor Tsjechoslowakije kunt u daarvoor terecht bij de heer Dijkstra. Zie daarvoor de rubriek "Filatelie".

Verder vindt u in de diverse rubrieken belangrijk en vaak nuttig nieuws, bijvoorbeeld bij Reistips, dat vanaf 1 oktober j.l. geen benzinebonnen meer nodig zijn.

Voorts een oproep inzake een stedenband: Trenčín in Slowakije wil een stedenband aangaan met een plaats in Nederland.

Trenčín telt ongeveer 30.000, met kring mee + 46.000 inwoners. Het is een levendige industriestad met veel bezienswaardigheden en de stad ligt in een mooie omgeving. Gegadigden kunnen zich wenden tot onze penningmeester, Jan van Gastel, Thierenskade 25, 2282 XS Rijswijk, tel. 070-3901190, die zoals bekend o.m. de stedenbandrubriek verzorgt.

Tenslotte moesten we in de vorige Ledenbrief het overlijden melden van een schrijver; thans vernamen wij uit de "Anti fascist", dat de Belgische schrijver Ludo van Eekhout (Ludo van Eck) is overleden. Zijn documentaire werken werden meerdere malen in verschillende talen uitgegeven.

Ludo van Eck ontving voor zijn actieve deelname aan de verzetsbeweging tijdens de tweede wereldoorlog de "Medal of Freedom", de hoogste Amerikaanse onderscheiding en talrijke Belgische en Engelse orden en medailles.

L.J. v.d. Burg.

--000--

EVENEMENTEN

Zowel de omslag als de pagina's 5 en 6 van de vorige Ledenbrief (nr. 71) waren gewijd aan de herfsttoernee van de Slowaakse poppenspeler Anton Anderle. Hieronder herhalen we nog eens het lijstje van data en plaatsen van optreden.

■ VOORSTELLINGEN VAN ANTON ANDERLE ■

Datum	Plaats	Accommodatie	Tijd	vs.*	Reserveren
Di 15 okt.	Dordrecht	Poppentheater Damiët	20.30	D.G.	078 - 140342
Wo 16 okt.	Utrecht	RU theater	21.30	F.	030 - 394355
Do 17 okt.	Rotterdam	Poppentheater Lucia Sies	20.30	F.	010 - 4137501
Vr 18 okt.	Zierikzee	Jongerensociëteit Brogum	20.00	D.G.	01110 - 15500
Za 19 okt.	Amsterdam	A'dams Marionettentheater	20.30	D.G.	020 - 6208027
Zo 20 okt.	Amsterdam	A'dams Marionettentheater	11.30	F.	020 - 6208027
Zo 20 okt.	Den Haag	Poppentheater Guido van Deth	20.00	D.G.	070 - 3280208
Di 22 okt.	Berkhout	Studio 88	20.00	F.	02295 - 1991
Wo 23 okt.	Sneek	Poppentheater De Regenboog	20.00	D.G.	05150 - 21441
Do 24 okt.	Roermond	Poppentheater De Klaproos	20.00	F.	04750 - 34564
Vr 25 okt.	Gorinchem	Poppentheater De Heksenketel	20.00	D.G.	01830 - 60508
Za 26 okt.	Oss	Poppentheater Marag	20.00	D.G.	04120 - 46745
Zo 27 okt.	Gouda	Gouds Poppentheater	19.30	F.	01820 - 23449
Di 29 okt.	Voorschoten	Poppentheater Wellus-Nietus	20.30	F.	071 - 618361
Wo 30 okt.	Haarlem	Poppentheater Pandora	20.30	F.	023 - 323951
Do 31 okt.	Hilvarenbeek	Tejater Tierelantijn	20.00	F.	04255 - 4029
Vr 01 nov.	Tilburg	Poppentheater Sapperlipopet	20.00	D.G.	013 - 434627
Za 02 nov.	Zwolle	Papenstraattheater	21.00	F.	038 - 219981

*vs. = voorstelling.

Anton Anderle speelt tijdens de tournee twee voorstellingen; Don Giovanni (D.G.) en Faust (F.)

■ DUS OOK BIJ U IN DE BUURT ■

Eveneens reeds in de vorige Ledenbrief aangekondigd: de animatiefilms van de Tsjechische cineast Jan Svankmajer.

Het retrospectief is nog te zien in Utrecht op maandag 28, dinsdag 29, woensdag 30 en donderdag 31 oktober in HET HOOGT, Hoogt 4, 3512 GW Utrecht, tel. 030-328388. Aanvang: 21.30 uur in Filmzaal 1. Entree: f 10,--; op vertoon van uw V.V.N.T.-lidmaatschapskaart f 9,--.

In het kort herhalen we (eveneens uit de vorige Ledenbrief) het bericht dat op **Zaterdag 19 oktober** het Tsjechische Nationaal Dans- en Zangensemble BOHEMIA - bestaande uit 3 orkesten en 95 personen - in **Brunssum** optreedt. Dit optreden vindt plaats in de Brunnahal aan de Raadhuisstraat. Aanvang: 20.00 uur; Toegangsrijzen f 32,50 en f 30,--. Informatie: 045-254791.

 * Ik dacht nog, tijdens die receptie: *
 * hij lacht eerst in z'n vuistje en *
 * geeft me dan een hand, fris is *
 * anders. Maar het viel mee, het *
 * was droge humor. *

COMENIUS JAAR 1992

Jan Amos Comenius
1592-1670

EEN GESCHIEDENIS VAN HET COMENIUS MUSEUM TE NAARDEN

Het Comenius Museum te Naarden is voortgekomen uit de herdenking van de driehonderdste verjaardag van Jan Amos Comenius op 28 maart 1892 te Naarden. Deze herdenking bestond uit een drietal onderdelen: een herdenkingsbijeenkomst in de Grote Kerk, de onthulling van een gedenkteken op het Ruysdaelplein en de opening van een Comeniustentoonstelling in het raadhuis.

Ongeveer drie maanden later, op 21 juni 1892, werd te Naarden een Comenius Vereniging opgericht.

Deze voorloper van de huidige stichting was waarschijnlijk in eerste instantie een onderafdeling van de Duitse Comenius Verein. Deze was op 10 juni 1891 opgericht te Berlijn en riep belangstellenden in heel de wereld op om 'Mitglied', 'Stifter', of 'Patron' te worden. Tot de leden van het eerste uur behoorden dan ook Tsjechen uit de toenmalige Dubbel-Monarchie, enkele Amerikanen en enkele bekende Nederlanders w.o. de pedagoog H. Bouman uit Amsterdam, de Naardense archivaris A.N.J. Fabius en de minister van Buitenlandse Zaken Mr. G. van Tienhoven. Ook de stad Amsterdam en de Amsterdamse Universiteitsbibliotheek behoorden tot de eerste leden. Prof.dr. H.C. Rogge, ook een lid van het eerste uur, hield tijdens de bovengenoemde herdenking op 28 maart 1892 een feestrede in de Grote Kerk.

Het Spaanse Huis

In 1923 richtte de Naardense Comenius Vereniging zich met de Tsjechische regering tot B. en W. van Naarden met het verzoek het museum te verhuizen naar een beter onderkomen, t.w. Het Spaanse Huis aan de Turfpoortstraat. De Tsjechische diplomatieke vertegenwoordiging te 's-Gravenhage verklaarde zich daarbij bereid de kosten op zich te nemen van transport en (her)inrichting. In de loop van 1923 en 1924 werd het voorstel van de Comenius Vereniging en de Tsjechische ambassade gerealiseerd; het eigenlijke museum werd ondergebracht in het achterste gedeelte van het uit 1615 stammende Spaanse Huis

dat eerder als Raadhuis, stadswaag en militaire bakkerij had gediend. Het voorste gedeelte van het pand werd bestemd als woonhuis voor een onderhuurder/opzichter.

De officiële opening geschiedde - heel toepasselijk - op de herdenkingsdag van de begrafenis van Comenius, 22 november 1924. De situatie 'woonhuis plus oudheidkamer' bleef gehandhaafd tot 1962, in dat jaar werd het museum gesloten om te worden gerestaureerd.

De bibliotheek ± 1968

de bibliotheek 1979

Bij de heropening in 1967 schonk de Tsjechische regering het nieuwe museum een kostbare inventaris die tot op de dag van vandaag nog aanwezig is. De bovenverdieping werd voorlopig niet gebruikt, maar in de loop der jaren geleidelijk ingericht.

Het Zuidmoravisch Provinciaal Volksbestuur Brno schonk het museum in 1975 voor de bovenverdieping een permanente tentoonstelling over Comenius' bemoeienissen met de boekdrukkunst.

Op 11 januari 1979 werd tenslotte de bibliotheek officieel geopend door het bestuur van de Stichting Comenius Museum Naarden.

Vertegenwoordigers uit de onderwijswereld, met name aankomende leraren, vormen de grootste categorie die van de bibliotheek gebruik maakt. Wat de permanente tentoonstelling betreft: deze onderging tussen 1982 en 1990 de nodige aanpassingen om te voldoen aan de ontwikkelingen op het gebied van de museologie. Eén van de grootste zorgen was daarbij de klimaatbeheersing, vooral voor de oude drukken die deel uitmaakten van de expositie. Men zag zich uiteindelijk gedwongen om deze boeken te verplaatsen naar de bibliotheek. Met de toekomstige inrichting van een nieuw Comenius Museum naast het Mausoleum is voornoemd probleem voorgoed verleden tijd.

drs. S. Poolman.

—000—

NIEUWS VAN DE STEDENBANDEN

In HOORN wordt gewerkt aan een jumelage met PŘIBRAM, dat ongeveer 40 km. oostelijk van Plzeň ligt. Delegaties zijn over en weer op bezoek geweest en het is nu aan de gemeenteraden om een beslissing te nemen over het al dan niet aangaan van een formele stedenband.

Ook een andere Noordhollandse gemeente, PURMEREND, zoekt een partner in Tsjechoslowakije. Er zijn vooralsnog drie kandidaten, nl. JIHLAVA, KOLIN en TABOR. De burgemeester van Purmerend is aan het hoofd van een gemeentelijke afvaardiging, aangevuld met een vertegenwoordiger van de plaatselijke Rotary naar genoemde plaatsen toegegaan om de mogelijkheden te verkennen. Als deze Ledenbrief verschijnt, zal mogelijk bekend zijn of en zo ja met welke van de bezochte steden de contacten verder ontwikkeld gaan worden.

De gemeenteraad van VOORBURG heeft uit het stedenbandbudget een bedrag van f 10.000,-- beschikbaar gesteld voor een bijzonder projekt in partnergemeente HRANICE. Het gaat om het bevorderen van de kennis van de Engelse taal. Er zijn twee docenten gevonden die dank zij de financiële ondersteuning in Hranice les kunnen gaan geven.

In het kader van de stedenband van RIJSWIJK met BEROUN komt er ook weer een hulpactie aan. De direktie van het bejaardencentrum Steenvoorde heeft het initiatief daartoe genomen.

Tijdens een "open dag" op 26 oktober a.s. wil men een flink bedrag bijeen zien te brengen voor het ziekenhuis in Beroun dat vooral wat de medische apparatuur en andere hulpmiddelen betreft, slecht uitgerust is. Men heeft reeds de hand kunnen leggen op een aantal artikelen, die na een grondige onderhoudsbeurt weer van tip-top kwaliteit zijn. Voor de daaraan verbonden kosten en voor de aanschaf van andere broodnodige zaken voor het verouderde ziekenhuis van Beroun hoopt men f 50.000,-- bijeen te kunnen brengen. Het programma van de aktiedag wordt elders in deze Ledenbrief opgenomen als dit nog tijdig bekend wordt.

Jan van Gastel.

—000—

REISTIPS

Van Cok Oostveen/Amsterdam ontvingen wij onderstaande "Reisinformatie", waarmee wij gaarne onze Reistips beginnen.

Beste mensen,

Al een jaar lang verzamel ik alle reismogelijkheden naar en in Tsjechoslowakije. Alle advertenties die ik tegenkom bel ik op om informatie. Deze informatie heb ik verzameld in twee flinke ordners. Het gaat om (privé)appartementen, (vakantie)huizen, hotels, allerlei georganiseerde reizen, fietsbussen en buspendels.

Deze twee ordners kunnen overal waar iets georganiseerd wordt in het kader van Tsjechoslowakije (ook buiten VVNT om) ter inzage liggen. Hoe de ordners ter plekke komen, is een kwestie van even de telefoon pakken en een afspraak maken. De hieraan verbonden kosten moeten wel vergoed worden. Ik ben geen filantroop.

Mochten er leden zijn die informatie hebben over reizen naar en in Tsjechoslowakije, waarvan zij een vermoeden hebben dat ik deze niet in mijn kollektie heb (bijv. nooit geadverteerd), dan zou ik dit graag toegestuurd krijgen.

Als iedereen meewerkt, promoten we met z'n allen het mooie en vriendelijke Tsjechoslowakije. En dat is toch een van de doelen van onze vereniging.

Bedankt en groeten van

Cok Oostveen
Mesdagstraat 23-I
1073 HJ-AMSTERDAM
tel. 020-6628546

-o-

Van Sinie Stouten/Den Haag, nog maar net terug uit Tsjechoslowakije, ontvingen wij de mededeling dat vanaf 1 oktober geen benzinebonnen meer nodig zijn.

Zij opperde bovendien de mogelijkheid van een woningruil-vakantie. De moeilijkheid is echter hoe krijg je de adressen in Tsjechoslowakije. Er wordt wel gewerkt aan een contra-vereniging aldaar, dus een vereniging Tsjechoslowakije-Nederland, maar zover zijn we nog niet.

"Wie bindt de kat de bel aan?"

De Ćedok

De Ćedok is gevestigd in de Leidsestraat 4 (1017 PA) te Amsterdam, tel. 020-6220101, Telex 14403 en FAX 020-(6)385441.

Aldaar is een brochure verkrijgbaar in de Nederlandse taal, waarin veel mogelijkheden vermeld staan.

-o-

Voor lezers die Zuid Bohemen willen bezoeken en in Ćeské Budějovice logies zoeken zijn 2-persoonskamers beschikbaar in een villa aldaar. Inclusief gebruik van badkamer, toilet en garage en inclusief ontbijt is de prijs DM 20,-- per persoon per nacht. Kinderen t/m 10 jaar korting. Verdere maaltijden eventueel na afspraak.

Voor inlichtingen en reservering kan men zich wenden tot Ing. Miloslav Januska, Strádova 31, 37007 Ćeské Budějovice, ĆSFR, Tel. ... 3823616 die Duits en Nederlands spreekt. De heer Januska kan desgewenst ook in Zuid Bohemen als gids optreden.

De redactie van de Ledenbrief kan met betrekking tot de kwaliteit van aangeboden logies nooit garantie geven, maar beschikt in dit geval wel over een referentie-adres in Nederland, op telefonisch verzoek verkrijgbaar.

--ooo--

VAN DE LEDEN

Met vreugde vermelden wij de vele inzendingen van leden:

Van **Guido Schöpping**/Breda het eerste deel - cultuur - inzake Tsjechische en Slowaakse deling. Moet u absoluut lezen bij "Van en over Tsjechoslowakije". Verder eveneens van Guido foto's van de fietstocht, die wij zullen plaatsen bij het vervolgverhaal van deze tocht bij "Reisherinneringen".

Van **Peter Slits**/Nuenen 'Vakantie in Tsjechoslowakije', eveneens bij "Reisherinneringen".

Van **Fred Runte**/Koekange: 'Wandelen in de Krknose' bij "Reisherinneringen".

Van **Cok Oostveen**/Amsterdam: Reisinformatie bij "Reistips" op pag. 7/8.

Van **Jan Boesmans**/Laren: Krantenbericht en foto van de Tsjechische dag in Laren op 10 augustus j.l.

Van **Jan van Gastel**/Rijswijk: 'Nederlanders in Tsjechoslowakije' en 'Pensioen in Tsjechoslowakije' in de rubriek "Van en over Tsjechoslowakije. Verder diverse onderwerpen in de rubriek "De Knipselkrant".

Van **Catherine J.J. Meijer**/Kleve: 'In het spoor van Hus', eveneens bij "Allerhande".

Van **Nanne Hovinga**/Exloo: Prager Wochenblatt (bij Knipselkrant), Alfred Mozerstichting (volgt hieronder in deze rubriek) en een boekbespreking 'Liefde en Vrijheid' bij "Onze boekenplank".

Jacques de Coo/Leiden: 'Dvorak' bij "Genootschap voor Tsjechische muziek".

Hans Wallin/Leidschendam: 'Cantica Comenia' eveneens bij "Genootschap voor Tsjechische muziek", 'Over het nut van enquêtes' verderop in deze rubriek.

Van **Sinie Stouten**/Den Haag: Reistips en inzake het jumelageverzoek van de stad Trenčín.

Drs. Inge Meezen/Naarden: Een nieuwe tentoonstelling bij Galerie Groll bij "Wat het oog streelt".

Voorts zijn er weer enige verzoeken en tips binnen gekomen, o.a. voor het volgen van een cursus Tsjechisch in of in de omgeving van **Arnhem**.

--ooo--

ALFRED MOZER STICHTING

Naar aanleiding van de ingrijpende veranderingen in Oost-Europa richtte de Partij van de Arbeid begin 1990 een stichting op voor de contacten in en met Midden- en Oost-Europa. De stichting werd genoemd naar Alfred Mozer. In de jaren dertig vluchtte Alfred Mozer uit Hitler-Duitsland naar Nederland en werd na de oorlog de eerste internationaal secretaris van de PvdA. De eerste voorzitter van de Alfred Mozer Stichting is een andere oud-internationaal secretaris: Max van der Stoep, in Tsjechoslowakije niet onbekend.

De Alfred Mozer Stichting is op vier terreinen actief.

Allereerst probeert de stichting zeer concrete hulp aan sociaal-democratische partijen en groeperingen in Midden- en Oost-Europa te geven.

Ten tweede levert de Alfred Mozer Stichting door middel van het uitbrengen van rapporten een bijdrage aan de discussie en meningsvorming over toekomstige relaties tussen de Europese landen.

Ten derde verzamelt de stichting kennis en ideeën in landenwerkgroepen. Er bestaan werkgroepen voor Polen, Roemenië en Tsjechoslowakije waarin zich mensen verzameld hebben die om wat voor reden dan ook kennis hebben over en interesse in de betreffende landen.

Ten vierde wil de Alfred Mozer Stichting het leggen van contacten door afdelingen van de PvdA met afdelingen in Midden- en Oost-Europa bevorderen. Soms vloeien uit de contacten culturele uitwisselingen voort, soms heeft een afdelingscontact zakelijke gevolgen en soms ontstaat er een stedenband.

Tegenwoordig stromen bij de Alfred Mozer Stichting verzoeken om contact uit Tsjechoslowakije binnen.

Meer informatie kunt u krijgen bij het bureau: Postbus 1310, 1000 BH te Amsterdam, tel. 020-5512155.

Nanne Hovinga.

--ooo--

Over het nut van enquêtes

De eerste maal dat de VVNT een enquête uitschreef, was betreffende een vakantie-reis. Er "bleek" grote interesse. Maar toen puntje bij paaltje kwam, moest de reis wegens gebrek aan deelnemers worden afgezegd.

Hoe kan dat?

Ja, hoe kan het, dat het NIPO-onderzoek een bepaalde verkiezingsuitslag voorspelt (één dag voor de datum!) en dat de uitslag totaal anders blijkt te zijn?

Een psycholoog schreef hierover een stukje in een krant, wat ik zo gek niet vond: Op het moment van de enquête weten de geënquêteerden het antwoord op de vraag niet, maar ze weten niet, dat ze het niet weten. Dus zeggen ze iets, waar ze in werkelijkheid helemaal niet zo zeker van zijn.

Zo zou het met de VVNT-enquête ook best eens kunnen zijn, zowel wat vakantiereizen, als wat muziek, als wat het peilen van interessen betreft. Worden vragen wat abstract gesteld, dan zal dit effect nog groter worden. Men kan beter vragen: "heeft u belangstelling voor muziek en zo ja welk genre?" In het laatste geval vult ieder in wat hem invalt op dat moment.

Over discussies over onderwerpen, waarbij men de meest uiteenlopende opvattingen kan hebben: deze kunnen natuurlijk het best plaats hebben in bijeenkomsten in de regio. Bij discussies in de Ledenbrief doen zich de volgende problemen voor:

De Ledenbrief komt ongeveer de twintigste van de maand in de bus. Nu wilt u reageren op een artikel, aanvullen, bestrijden, of van een andere kant belichten. Dat doet men niet zó maar even. Wil men het zorgvuldig doen en betreft het een materie van enig belang, dan is het de vraag of een reactie klaar is vóór de eerste van de volgende maand. Er zullen dus vaak minstens twee maanden tussen zitten, en kan de lezer het dan nog volgen? Overigens ben ik er niet op tegen, maar dan hoop ik, dat er meer dan twee mensen aan deelnemen, en dat er zoveel mogelijk gezichtspunten (socialistische, liberale e.a.) naar voren komen. Van censuur zou pas sprake zijn indien de redactie bepaalde standpunten niet zou willen publiceren. Anders wordt het, wanneer men te veel in politiek vaarwater dreigt te geraken, zodat men in strijd met de Statuten dreigt te geraken.

Over economie heb ik nog twee gedachten en dan stop ik daarmee. Anderen moeten verder maar discussiëren. Ik heb het slechts aangezwengeld, opdat er een levendige discussie uit kan voortvloeien.

1. Zou Prof. Ota Šik, een van de hervormers van 1968, econoom, hij week in Augustus '68 uit naar Zwitserland, eens een lezing voor onze vereniging kunnen houden? Zijn de idealen waarvoor hij toen pleitte ("socialistische markteconomie") nog altijd overeind?
Zijn boek is nu in Praag te koop, zowel in Engelse als Duitse vertaling.
2. Zou het aardig zijn eens een debat te organiseren tussen ons aller Prins Claus (met een C) en de Tsjechische minister Klaus (met een K) over voor- en nadelen van economische theorieën? Misschien komt het vanzelf, als ons koninklijk paar naar Praag gaat; ik neem aan dat President Havel onze Koningin wel voor een tegenbezoek heeft uitgenodigd?

Hans Wallin.

Het maandelijks uitgeven van de ledenbrief kost een flinke duit. Door advertenties kunnen wij deze kosten drukken en u bereikt daarmee een gericht publiek in een oplage van + 800 exemplaren. Onderstaand onze tarieven:

1/16 pag.	f 15,=;	6 nrs	f 85,=;	12 nrs	f 165,=
1/8 "	f 20,=;	" "	f 115,=;	" "	f 225,=
1/4 "	f 30,=;	" "	f 170,=;	" "	f 325,=
1/2 "	f 50,=;	" "	f 270,=;	" "	f 500,=
hele pag.	f 85,=;	" "	f 440,=;	" "	f 850,=

Voor nadere inlichtingen: L.J. v.d. Burg, Nieuwendamlaan 274,
2547 JR Den Haag. Tel. 070-3258679.

Genootschap voor Tsjechische Muziek

aangesloten bij de Vereniging Vrienden Nederland-Tsjechoslowakye.

Antonín Dvořák

Op 8 september vierden we de honderdvijftigste geboortedag van **Antonín Dvořák**. Dat is in Tsjechoslowakije in een fraaie postzegel + tab herdacht. Voor thematische filatelisten een interessante uitgifte. Alleen al aan Dvořák is een filatelistisch aardige verzameling te wijden.

Voor zo'n verzameling is kennis van leven en werk natuurlijk van belang. Zo verscheen op 12 september j.l. in Duitsland een velletje met twee zegels van resp. 60 en 100 Pf. gewijd aan de tweehonderste geboortedag van Theodor Körner (1791-1813). Deze jong gesneuvelde Duitse dichter schreef o.a. een toneelstuk, Alfred. Dit is een hoog romantisch stuk over de strijd van Koning Alfred van Denemarken tegen zijn rivaal Harald, waarin ook nog een liefdesverhaal een rol speelt.

Het is uitgerekend dit stuk dat Dvořák in een oude almanak tegenkwam en als libretto gebruikte voor zijn eerste opera, in het Duits notabene! Volgens het manuscript dateert het werk uit 1870. Gedurende zijn hele leven heeft hij het angstvallig verborgen gehouden, maar na zijn dood werd het alsnog gevonden. Het vermeldt zelfs een opusnummer, nummer 1. Dit was echter al vergeven aan zijn eerste strijkkwintet. In de catalogus van Jarmíl Burghauser is het opgenomen onder nummer 16. De ouverture is door Simrock posthuum uitgegeven als 'Tragische Overture'.

Deze ouverture is geheel gebaseerd op motieven uit de opera, ongeveer op de manier van de ouverture Leonore van Beethoven en de vroege ouvertures van Wagner. Sinds enige tijd is een CD van het label Marco Polo beschikbaar met een opname van het stuk. Het is beslist interessant om te horen. Aardig is om te vermelden dat tegen het eind het motief van koning Alfred opduikt en dit motief vertoont sterke gelijkenis met het begin van de socialistische 'Internationale'!

De opera zelf kwam pas op 10 december 1938 te Olomouc in première. Met dit postzegelvelletje is dus Körner als Dvořáks librettist van zijn eerste opera geëerd. Overigens is ook de librettist van zijn laatste opera Armida postaal herdacht: Jaroslav Vrchlický. De overige acht librettisten zullen wellicht nog eens volgen.

Jacques de Coö.

-0-

Cantica Comeniana

Onder deze titel verschenen in Praag in 1978 twee bundels met **koorbewerkingen** door de componisten Peter EBEN (geb. 1929) en Otmar MÁCHA (geb. 1925) van liederen uit het "**Amsterdamský Kancionál**", een boek met kerkliederen, verzameld door Comenius.

De bezetting is verschillend, soms is er een instrument toegevoegd dat al dan niet kan meespelen ("ad libitum"), bij P. Eben soms blokfluit, soms een baryton instrument bijvoorbeeld een trombone (maar óók een trombone-register van een orgel is mogelijk). Sommige zijn ook door een **kinderkoor** of vrouwenkoor te zingen. Wellicht iets ook voor Comenius-scholen?

De koren van Otmar Mácha zijn vrijwel alle a capella, met uitzondering van één, dat een orgelbegeleiding heeft.

Otmar Mácha schreef overigens ook een oratorium voor koor en orkest 'Odkaz Komenského' (het testament van Comenius) uiteraard op tekst van Comenius.

Het werk is geschreven in de jaren 1952-'55 en het lijkt me voor een goed Nederlands koor, dat tegen gematigd moderne muziek niet opziet, wel in te studeren. Interessant is het gebruik van het beroemde Hussiten-koraal in dit werk.

Alle werken zijn bij mij in te zien. Als iemand een koordirigent weet die interesse heeft, kan ik kijken of het te fotocopieëren is, uitlenen doe ik in principe alleen aan VVNT-leden.

Hans Wallin.

--000--

VAN EN OVER TSJECHOSLOWAKIJE

Pensioen in Tsjechoslowakije

In Tsjechoslowakije ligt de pensioengerechtigde leeftijd voor mannen op 60 en voor vrouwen op 55 tot 57 jaar, afhankelijk van het aantal kinderen dat ter wereld werd gebracht.

Tot 1990 werd een eenmaal toegekend pensioen vrijwel niet meer verhoogd en omdat de kosten van levensonderhoud redelijk stabiel bleven, was dat niet zo'n probleem.

Wel maakten de vrij lage nominale bedragen dat het geen vetpot was. Heel wat gepensioneerden probeerden nog wat bij te verdienen. Velen grepen de (wettelijke) mogelijkheid om wat later met pensioen te gaan. Voor elk jaar doorwerken werd het pensioenbedrag dan 7% hoger. Nog steeds is dit mogelijk, maar het is de vraag hoe lang nog, nu de werkloosheid dreigt toe te nemen.

Toen als onderdeel van de economische hervormingen de prijs-liberalisatie werd ingevoerd, ging de koopkracht van de gepensioneerden er in snel tempo op achteruit. Wie bijna zijn hele inkomen voor de eerste levensbehoeften moet besteden staat er slecht voor als juist die zaken enorm in prijs stijgen.

De regering was dan ook genoodzaakt iets te doen om te voorkomen dat bijna alle ouderen (ver) onder het bestaansminimum zouden komen. Begonnen werd voor de pensioenen een minimumbedrag in te voeren. Voor alleenstaanden werd dit bepaald op 1440 kronen per maand en voor echtparen op 2400 kronen per maand.

Vervolgens werd er met ingang van 1 maart 1991 iets nieuws ingevoerd, namelijk een systeem voor de verhoging van pensioenuitkeringen.

Er zal automatisch een verhoging worden toegekend als de gemiddelde lonen met minstens 5% zijn gestegen of als de kosten van levensonderhoud ten minste 10% hoger zijn geworden. De verhoging gaat dan steeds in drie maanden na het bereiken van zo'n percentage.

De eerste verhoging is op 1 maart 1991 ingegaan en bedroeg naar verluidt 6%, met voor wie al vóór 1 oktober 1988 pensioen genoot een toeslag daarop van 1 tot 3%.

Verwacht wordt dat de prijsontwikkeling in 1991 nog twee verdere verhogingen van in totaal mogelijk wel 30% nodig zal maken.

Veel gepensioneerden hebben zich aangesloten bij een nieuw opgerichte Bond, die zich hun belangenbehartiging tot doel stelt. De Bond meent dat de ingevoerde verbeteringen nog maar een begin kunnen zijn en dat het alleen maar (vertraagd) volgen van prijsverhogingen niet zal kunnen verhinderen dat steeds meer bejaarden onder het bestaansminimum zullen raken of in elk geval moeten afzien van alles wat meer is dan eten, drinken en onderdak.

Jan van Gastel.

Nederland(ers) in Tsjechoslowakije

Onder de naam ENERGY AND ENVIRONMENT NETHERLANDS hebben Shell, Gasunie en NAM een onderneming opgericht voor de ontwikkeling en bouw van milieuvriendelijke energiecentrales in het noorden van Tsjechoslowakije en de aangrenzende gebieden in Polen en Duitsland (voormalige DDR). De regio dus waar door bruinkool gestookte centrales een enorme vervuiling van het milieu veroorzaken.

De onderneming, die onder leiding staat van een oud-Shell topman, ir. Hooykaas, wil kennis van technologie en management gaan overdragen en met hulp van de Bank voor Oost-Europa investeren in moderne en schone energievoorziening. Ir. Hooykaas vindt dat Nederland

best het voortouw mag nemen in de vernieuwing van Tsjechoslowakije en zegt er eerlijk bij dat het binnenhalen van orders voor Nederlandse bedrijven een prettig vervolg daarop zou kunnen zijn.

Van geheel andere orde zijn de activiteiten van verzekeringsmaatschappij Nationale Nederlanden. Hier wordt een vestiging in Praag voorbereid, die over ongeveer een jaar zou moeten beginnen met de verkoop van levensverzekeringen. Voor een en ander heeft de regering van de republiek Tsjechië inmiddels toestemming gegeven. NN wil met uitsluitend Tsjechisch personeel gaan werken en denkt voor de beginperiode aan een werknemersaantal tussen de 25 en 40.

Ook op het gebied van de kunst is er voor deze rubriek nieuws. De Haagse galeriehouder Rob van den Doel heeft in juni j.l. aan de Jánský Vrsek in Praag (Mala Strana) een galerie geopend. Daarmee is tien jaar lang proberen om voor een dergelijke vestiging toestemming van hogerhand te krijgen uiteindelijk met succes bekroond.

Hoewel in de aankondiging sprake is van een galerie voor glaskunst zullen zich hier, zo is de bedoeling, kunstenaars op verschillende gebieden kunnen manifesteren, zowel uit Tsjechoslowakije als uit andere landen. Zo mogelijk zal het zwaartepunt echter komen te liggen op de glaskunst van jongere Tsjechoslowaken, die voor hun vooruitstrevende artistieke ideeën tot nu toe niet veel kansen hebben gekregen, zo liet Rob van den Doel weten. Hij hoopt dat die hun voordeel kunnen doen met de grote toeloop van toeristen naar Praag.

Het is de bedoeling dat in de wintermaanden tentoonstellingen van Nederlandse glaskunstenaars worden georganiseerd.

Jan van Gastel.

--000--

UIT DE KNIPSELMAP

Boris scoort toch nog

Vorige maand eindigde ik met een bericht over de mislukte vrijage van de rijke Amerikaanse zakenman van Tsjechoslowaakse afkomst Boris Korbelt met de Praagse voetbalclub Sparta. Nu valt te melden dat Boris inmiddels troost heeft gezocht en gevonden bij Sparta's grote rivaal Slavia, de club van Praag-Vrsovice. Slavia had geen bezwaar tegen een samenwerkingsverband met daarin een meerderheidsbelang voor de Tsjecho-Amerikaan. Die zijn nieuwe liefde dadelijk verraste met een mooi kado, namelijk een luxueuze spelersbus ter waarde van \$ 40.000. 40.000.000,--, maar dan in kronen, werd uitgetrokken voor investering in - lees aankoop van - spelers en het verfraaien van het stadion. In de komende 5 jaar zijn nog een aantal projecten voorzien, maar die zullen waarschijnlijk niet alleen met voetbal te maken hebben.

In elk geval geldt Slavia nu plotseling als een van de favorieten voor de kampioentitel in 1992. Als andere kanshebbers worden beschouwd Sparta-Praag, Slovan Bratislava en Banik Ostrava, die allemaal flink aan het professiona-

liseren zijn geslagen om het hoofd boven water te houden nu van overheidswege geen financiële ondersteuning meer wordt gegeven. Wel heeft de voetbalbond renteloze leningen toegezegd om de zwakkere clubs te helpen overleven. Volgend jaar moet er al terugbetaald worden en wie dat niet kan moet dan zijn spelers maar verkopen, vindt de Bond.

Liever oud dan nieuw

In het eerste halfjaar van 1991 werden meer dan 50.000 personenauto's privé in de CSFR ingevoerd, wat de overheid ruim 450.000.000,-- kronen aan invoerrechten opleverde. Voor de verjonging van het Tsjechoslowaakse wagenpark had het weinig te betekenen gezien de vaak wat gevorderde leeftijd van de binnengebrachte tweedehandswagens. Volgens de statistieken is 77% van alle nu rondrijdende auto's ouder dan 5 jaar en 20% zelfs ouder dan 15 jaar.

Ondertussen kampt Skoda-Volkswagen met grote afzetproblemen. Sinds begin september jl. is overgegaan op produktiebeperking voor de Favorit. Per dag komen er 670 van de band, 270 minder dan maximaal mogelijk zou zijn.

Een 4-daagse werkweek wordt overwogen en zo nodig ook ontslag van medewerkers. Vooral de banen van de Vietnamese gastarbeiders zouden op de tocht staan.

Voornaamste oorzaak van de misère is de sterk teruggelopen binnenlandse vraag. Occasion's uit het buitenland hebben de voorkeur, ook al omdat de invoerheffing lager is dan de belasting die bij aankoop van een nieuwe Skoda betaald moet worden. Ook de uitvoer naar Polen en Joegoslavië is behoorlijk teruggelopen als gevolg van hogere invoerbelasting resp. de oorlogssituatie. En met het vergroten van de export naar andere landen vlot het nog niet zo.

Toch verwacht de leiding van de autofabriek de voorgenomen produktie-verhogingen tot 200.000 stuks in 1992 en 500.000 stuks in 1995 wel te zullen halen en zinvol te kunnen gebruiken.

De detailhandel in nieuwe tijden

In het Detailhandelsmagazin vond ik een artikel van de hand van Dr. Tomáš DRTINA, directeur van het Praagse marktonderzoeks- en adviesbureau ICOMA, dat zich vooral bezig houdt met de ontwikkelingen binnen het winkelapparaat in Tsjechoslowakije. Hij constateert daarin dat als gevolg van de beperkte functie die winkelbedrijven binnen het kader van de socialistische economie hadden, deze sektor in vergelijking met die in West Europa onderontwikkeld was gebleven. Minder technische hulpmiddelen en relatief veel arbeidskrachten voor een aantal verkooppunten en een verkoopoppervlakte die ongeveer 1/3 van die in Nederland waren. Tamelijk weinig supermarkten en zeer weinig non-food speciaalzaken.

Nu is het privatiseringsproces in volle gang. De openbare verkoop van winkels valt onder de zg. kleine privatisering, waarbij in beginsel alleen Tsjechoslowaken eigenaar kunnen worden. Voor na 1948 genationaliseerde eigendommen geldt dat die aan de vroegere eigenaren worden teruggegeven, als die dat willen.

De grote bedrijven, zoals de warenhuizen, worden omgevormd tot aandelenvennootschappen. Dit in het kader van de zg. grote privatisering, waarbij ook buitenlanders onbeperkt aandelen kunnen verwerven.

Het streven is de gehele detailhandel vóór eind 1992 in particuliere handen te hebben gebracht.

Of de geprivatiseerde detailhandel tot welstand zal komen, hangt van een aantal factoren af. Dr. Drtina denkt dat, zelfs als de overgang naar de vrije markteconomie succesvol verloopt, de Tsjechoslowaakse detailhandel nog 10 tot 15 jaar nodig zal hebben om het peil te bereiken dat nu in landen als Duitsland en Nederland bestaat. Veel zal ook afhangen van de ontwikkeling van de koopkracht. Momenteel stagneert die of beter gezegd gaat die achteruit. Begin 1991 zelfs in één klap met vele procenten. Als gevolg daarvan daalde de totale detailhandelomzet alleen in januari al met 25%. Waarna enige daling van het prijsniveau optrad, vooral in de levensmiddelensector. Winkelier en consument werden geconfronteerd met het marktmechanisme, een zaak waarmee men nog niet vertrouwd was.

Duidelijk is dat een langdurig geringe koopkracht veel van de nieuwe private ondernemers in grote moeilijkheden zal brengen en de opbloei van een moderne detailhandelstructuur kan belemmeren. Om deze en andere redenen verwacht Dr. Drtina in de toekomst dan ook maatregelen ter stimulering van de koopkracht, al zal dat moment nog wel enkele jaren af liggen.

Jan van Gastel.

--ooo--

Prager Wochenblatt

Van Gastel schrijft in Ledenbrief van sept. j.l. dat de bedoeling van het Prager Wochenblatt is vooral de spreekbuis te zijn van vrienden van Tsjechoslowakije in Duitsland en Oostenrijk en bij te dragen aan de Europese dimensie van het huidige Tsjechoslowakije.

Onmiddellijk rijst de vraag: wie zijn die vrienden. Zijn dat de 3 miljoen Duitsers die in 1946 met goedkeuring van Londen, Washington en Moskou en onder toezicht van de V.S. zijn uitgewezen ter oplossing van het vanaf 1918 aanwezige en vooral na 1934 acute minderheidsprobleem.

In 1918 openbaarde zich dit al, toen dadelijk na het uitroepen van de Tsjechoslowaakse staatkundige onafhankelijkheid 4 kleine landjes, waaronder het zich noemende Sudetenland, naar een bergketen Sudety, zich tot autonome provincies van de republiek Oostenrijk verklaarden. Later is deze benaming Sudetenland en Sudetenduitsers door andere Duitsers overgenomen en kreeg deze benaming een politieke lading.

De grondoorzaak van deze vooral Duitse minderheidskwestie is, dat de Duitsers zich moeilijk konden en wilden schikken in de ondergeschikte positie, nu zij zolang het overheersende element waren tijdens de Habsburgse monarchie. Daarbij kwam nog het laag-dunkend oordeel van de Duitsers over de Tsjechen.

Het is dan ook geen wonder dat tijdens de bezetting 80% à 90% van de Duitsers zich in dienst stelden van het barbaarse nazisme ter vernietiging van Tsjechoslowakije en hen tiranniseerde op onmenselijke wijze.

In het Prager Wochenblatt van 26/8 gaat het in het artikel Nachbarschaftsvertrag voor en na over "Sudetenduitsers". Hier dus een teruggrijpen op de situatie voor en na München en dus op de oude tegenstelling Tsjechen - Duitsers.

Het teruggrijpen op deze tegenstelling vind je ook bij het hanteren van de Duitse plaatsnamen uit het Habsburgse Rijk in plaats van de Tsjechische benamingen.

Heel sterk wordt in dit artikel de nadruk gelegd op het grote onrecht dat de Duitsers met deze verdrijving is aangedaan.

Rapide tours

TOURINGCAR- EN REISBURO

Gespecialiseerd in reizen naar

- * Hongarije
- * Polen
- * Tsjechoslowakije

Stationsstraat 25
9482 TX TYNAARLO
Tel. 05921-43300

- * luxe touringcars
- * 8 tot 54 personen
- * beschikbaar voor binnen- en buitenland vervoer
- * rolstoelvervoer

Hierbij wordt vergeten dat zij tevens en op humane wijze zijn verdreven. Dit in tegenstelling tot de honderdduizenden Tsjechen en Joden, die hun leven lieten door terreur, executie, in concentratiekampen en gaskamers.

In hoeverre de Duitse regering zich achter de "Gutmachungs"-eisen van de Sudetenduitsers zal opstellen is afwachten. Hierbij mag niet worden vergeten, dat Tsjechoslowakije tussen Duitsland en Rusland ligt en de weg naar de Adriatische zee over Tsjechoslowakije loopt. Een nieuwe minderheidskwestie kan misschien zijn voordelen hebben.

Het lijkt mij als vrienden van Tsjechoslowakije wel raadzaam de bedoeling van het Prager Wochenblatt met zijn vrienden in de gaten te houden.

Om te voorkomen dat m'n gal teveel overstuur raakt, heb ik me voor een abonnement van 3 maanden opgegeven maar nog niets ontvangen.

Nanne Hovinga, Exloo.

--000--

REISHERINNERINGEN

FIETTERS ALLER LANDEN VERENIGT U (deel 2)

Vltava

In de buurt van Modrava, geheel in het zuiden van de Sumava, ontspringt de Vltava (of Moldau). De Vltava wordt bezongen door de Tsjechische componist Bedřich Smetana in de cyclus Má vlast (Mijn vaderland). Deze compositie beschildert het verloop van de Vltava, beginnend met haar beide bronnen: de koude en de warme Vltava, de samenstroming van de beide beekjes tot één stroom. Dan de loop door de wouden en weilanden, waar vrolijke feesten gevierd worden. Bij nachtelijke maneschijn de dans van de waternimfen: op nabijgelegen rotsen rijzen trotse burchten, kastelen en ruïnes op. De Vltava kolkt in de St. Johannesstroomversnellingen, in een breed bed rolt zij Praag tegemoet. De Vyšehrad verschijnt en majestueus voorbijvloeiend verdwijnt zij aan onze blik in de Elbe*).

De omgeving van Modrava is behoorlijk bergachtig en zover als ik weet, ligt hier de langste beklimming van de Sumava, ruim tien kilometer lang, met de top op ruim duizend meter. De meesten hebben er moeite mee. Echt warm is het niet, zelfs een beetje vochtig. Toch is de korte broek en shirt nog niet verwisseld voor een lange. Op de top kom ik een paar Belgen tegen, ook op de fiets. Slavek heeft een geschikte rustplaats op het oog: een hotel in Churánov, een wintersportplaats met diverse skiliften en springschansen. Aan het hotel wordt driftig gewerkt. Voor het seizoen moet de verbouwing klaar zijn. Op de plaats van de skischoenen zetten we de fietsschoentjes neer. Zo sloffen we de ruimte van het restaurant binnen. Slavek kent de eigenaar van het hotel. Het is een van die hotels die al gepri-vatiseerd zijn. De vertrekken ogen modern, en ook de keuze aan dranken is geënt op de komst van (buiten-landse) toeristen.

Het blijft fris buiten, de armstukken komen nu toch goed van pas. Hieraan is te merken dat we hoog zitten. Als we in het dal zijn, kunnen de armstukken weer in de rugzak.

Zowel Hluboká als Český Krumlov zijn kastelen die aan de Vltava liggen. Bij deze omgeving kun je de muziek van Smetana goed voorstellen. De weg naar Hluboká is licht glooiend. De eerste tocht dat Antonín met ons meefietst. Fietsen is niet zijn liefhebberij, nu fietst hij op de fiets van zijn dochter. Van een deraillleur heeft hij al helemaal geen kaas gegeten; de versnelling blijft gedurende de tocht in dezelfde stand staan.

*) Uit de beschrijving van "Smetana, Ma vlast", uitgevoerd door het Česká filharmonie onder leiding van Václav Smetáček van het label Supraphon.

Kasteel Hluboká is in Windsor-stijl gebouwd (er zijn diverse verbouwingen aan vooraf gegaan). České Budějovice ligt niet meer ver weg. Hier wordt het beroemde Budvar (of Budweis) gebrouwen. Antonín regelt een kijkje in een concertzaal. Een pianist is juist aan het repeteren.

Tijdens het fietsen dronken we nooit bier, dit keer hebben we deze regel geschonden. Buiten is het warm, Vodňany niet meer ver en de weg nagenoeg vlak. Het bier smaakt goed, of zoals de spreuk in de uitspanning luidt: "Pivo je dobré, děvče jsou hezké, to jsou dary země České".

's Avonds is het nog aangenaam buiten. Vašek heeft ons uitgenodigd bij zijn buitenhuisje (chata). De kip aan het spit draait al en het bier (Platan uit Protivín) staat klaar. Gezelligheid kent geen tijd en ook aan de gastvrijheid van de Tsjechen lijkt geen einde te komen. Carel kan gerust hier de zomer doorbrengen om te vissen. Even verderop ligt een vissersschool. Kun je vissen dan ook op een school leren? Nee, het gaat niet om het vissen, maar om het kweken van vissen.

Prijsverhogingen

Een bezoek aan Tsjechoslowakije is niet af zonder een bezoek aan Praag. De fiets blijft dit keer thuis. Praag heeft hoog bezoek. De president van Mexico is vandaag in Praag en bovendien is er een conferentie aan de gang over de veiligheid en samenwerking in Europa met betrekking tot de situatie in Joegoslavië. Morgen (5 juli) wordt de verbranding van Jan Hus herdacht. Voor de revolutie werd deze dag niet herdacht. Kortgeleden werd feest gevierd vanwege de terugtrekking van de laatste Sovjet-militairen uit Tsjechoslowakije. De Sovjets zijn uit Tsjechoslowakije, de Nederlanders daarentegen zitten nog steeds in Duitsland. Tsjechoslowakije zit nu nog wel te kijken met de nalatenschap van de Sovjet-militairen: een enorme bodemvervuiling, omdat ze het met de olieopslag niet zo nauw namen.

Voor het eerst maak ik kennis met de prijsverhogingen: een metrokaartje van Kčs 4,--. Een prijsverhoging van vier keer. Stel je voor dat wij voor de bus ineens vier keer zoveel zouden moeten betalen, heel Nederland zou op zijn kop staan. De Tsjechoslowaken nemen het vrij gelaten op. Dan maar wat minder naar de film of het concert.

In het metrostation Muzeum zie ik de eerste geldautomaat staan. Zou mijn bankpas hier ook werken? Helaas, het scherm vertelt me dat je daarvoor wel een rekening in Tsjechoslowakije moet hebben. De reclame begint hier al net zo opdringerig te worden als in Nederland. Alleen gaat hier de reclame vooraf aan de distributie van het verkondigde. Veel beloven weinig doen dus. Volgens deskundigen een goede marktstrategie, zo is het met Coca Cola ook gegaan.

In Vodňany was het aangenaam warm, hier in Praag is het wel warm, maar verre van aangenaam. Zou de luchtverontreiniging hier al zo erg zijn?

Tijdschriften komen op als paddestoelen. Elk metrostation biedt ruimte aan verkopers. Waren het in het begin vooral kranten, nu zie je steeds meer geïllustreerde tijdschriften. Vooral de blote dames blijken erg in trek te zijn (en Playboy in het Tsjechisch). In Cyclocentrum vind ik Peloton, een tijdschrift voor fietsfanaten. Cyclocentrum is ook zo'n nieuwe winkel met de nieuwste snufjes op wielrengebied. Men name Scott-ATB's uit Amerika trekken veel belangstelling. Of ze veel verkocht worden is een ander verhaal, ATB's met prijzen van rond Kčs 15.000,- zijn immers niet voor iedere Tsjech weggelegd. Toch heeft de gemiddelde Tsjech een aardig zakcentje bij elkaar gespaard. Hoe anders kun je dan een Westerse wagen permitteren?

Ruime sortering in fietsenwinkel

Privatisering

De laatste avond in Vodňany brengen we door bij het buitenhuisje van Vašek. De hele fietsclub is tevens uitgenodigd, het belooft een gezellige avond te worden. Pavel is een van de jongsten en studeert economie in Praag. Hoe kun je studenten nu ineens kennis bijbrengen van het marktmechanisme als je tot voor kort uitsluitend de planeconomie kon doceren? Veel docenten worden uit het buitenland aangetrokken om in Praag een gastcollege te geven. Erg eenvoudig zal het allemaal niet gaan, getuige ook de privatiseringsgolf. Winkels en restaurants zijn dan wel geprivatiseerd, bediening en bevoorrading zijn nog van ouderwets niveau. Weinig van te merken dus. Positieve tekenen zijn er ook. Bedrijven die inspringen op nieuwe ontwikkelingen en behoeften van consumenten. Ik ben heel benieuwd hoe Tsjechoslowakije zich staande zal houden, de ontwikkelingen pleiten voor Tsjechoslowakije.

De contacten met fietsers in Tsjechoslowakije zijn gelegd. Zij hebben tevens uitwisseling met Italiaanse fietsers, ik probeer contacten met fietsers in de Sovjet-Unie te leggen. Wie weet komt er wel een netwerk van fietsers in Europa tot stand (of misschien wel de wereld?).

Volgend jaar weer fietsen in Zuid-Bohemen? Als het aan mij ligt wel. De mensen, de natuur, de wegen, alles leent zich uitstekend voor het fietsen; en je beleeft alles zo intensief.

Guido Schöpping.

=====

Ook merkwaardig: Wie zwijgt stemt
toe is een spreekwoord !

=====

Wandelen in de Krkonoše

Van 23 augustus tot 8 september was de (ook in de Ledenbrief aangekondigde) Nivon wandelvakantie in de Krkonoše.

In deze schitterende bergwereld (+ 900-1600 m) met als hoogste top de Sněžka, hebben we ruim een week lang heerlijke wandelingen gemaakt (tot 26 km), meest over de kam: De Vriendschapsweg tussen Polen en Boemen. Sinds kort ook toegankelijk voor toeristen uit West-Europa.

De wandeldagen werden afgewisseld met twee bus-excursies. Eén naar de boeiende Ardspach Skály en het klooster van Broumov. De andere trip was naar Jičín en de Prachovské Skály, de wonderlijke zandsteenformaties in het Boheemse Paradijs.

We verbleven in Pec pod Sněžkou in de berghut Bílá Labut, bij de familie Novotnovi, die fantastisch voor ons zorgde. De hut is geprivatiseerd, u kunt er ook privé terecht. Zéér aanbevolen! Adres: Alená Novotná, 54221 Pec pod Sněžkou 15, tel. 0439 96 351. Als je in het dorp Pec 351 belt, haalt Vladimír je met je bagage met de jeep op.

De avonden brachten we door met zingen, volksdansen of lekker kletsen en nieuwe vrienden maken.

Het tweede deel van de reis ging natuurlijk naar Praag. Daar kun je niet "omheen". Verblif in een uitstekend studentenhotel. Wandelingen door de mooiste stad ter wereld, bezoek Zwarte Theater, en concert (Dvořák's Stabat Mater in de St. Vitus-dom).

De reis stond onder de plezierige leiding van Lau en Vicky van Schaik, bijgegaan door "Tailor-made Travel". In de voorjaarsvakantie houdt het Nivon een Langlauf- (of, zonder sneeuw: wandel-)week in Pec. En in de zomer van 1992 nog twee keer een wandelvakantie naar hetzelfde recept als de bovenvermelde. Alle drie met verblijf in Bílá Labut. Maar..... alleen voor zéér goede bergwandelaars!

Inlichtingen bij Lau van Schaik, tel. 058-663257.

Warm aanbevolen!

Fred Runte, Koekange.

Voor u, uw familie, vrienden en zakenrelaties:

COMFORTABEL - SNEL - VOORDELIG

ledere dinsdag, donderdag en zaterdag
naar P R A A G met C S A

 CSA
CZECHOSLOVAK AIRLINES

- * met CSA via Praag naar verschillende bestemmingen over de hele wereld
- * vanuit Praag diverse binnenlandse vluchten van CSA
- * met CSA snel transport van uw vracht door de lucht

Nadere Inlichtingen:

CSA

Leldsestraat 4, 1017 PA AMSTERDAM
Tel. 020 - 6200719 of 020-6200839

Het reeds in de vorige Ledenbrief aangekondigde verslag van Peter Slits, die met een groep van 16 personen deelnam aan een fietsvakantie - georganiseerd door de werkgroep Aktief op Pad - volgt hieronder.

Na een busreis van $\pm$ 12 uur kwamen we om 5.30 u. 's morgens aan bij de grens van Tsjecho-slowakije. We hadden geluk dat we niet gecontroleerd werden dus we konden ook weer snel vertrekken. Onze uitstapplaats was Plzen, waar we om $\pm$ 7.00 u. aankwamen.

Nadat alle fietsen uitgeladen en opgepakt waren, gingen we naar onze eerste camping. Het was een camping net boven Plzen met kookgelegenheid en koude douches. Toen de tenten waren opgezet, ging een gedeelte van de groep naar Plzen om cheques in te wisselen en inkopen te doen.

De volgende dag splitsten we ons in twee groepen; we spraken af dat we naar een camping bij Horšovský Týn zouden fietsen en naar gelang de tijd en hoe het ging, zouden we dan nog proberen naar Babylon te fietsen. De weg was goed te fietsen alleen heuvelachtig zodat we nogal wat versnellingen moesten hebben om redelijk omhoog te komen. We zaten op een hoofdweg maar we hadden geluk dat het een feestdag was zodat er geen vrachtwagens reden waar je als fietser wel last van hebt (andersom misschien ook wel).

Toen we met onze groep op de eerste camping aankwamen, was de andere groep ook net gearriveerd. De meesten waren het erover eens dat we naar Babylon door moesten fietsen, want daar was tevens een meer om te zwemmen. De camping bij Babylon zag er goed uit, wel met koud water maar daar waren we vlug aan gewend. 's Avonds gingen we uit eten in hotel Praha (het andere hotel zat al vol). Het was best een luxe hotel maar we hadden voor nog geen f 10,-- per persoon goed gegeten. Na het eten gingen we nog kijken of er uitgaansmogelijkheden waren. Dat was niks dus.

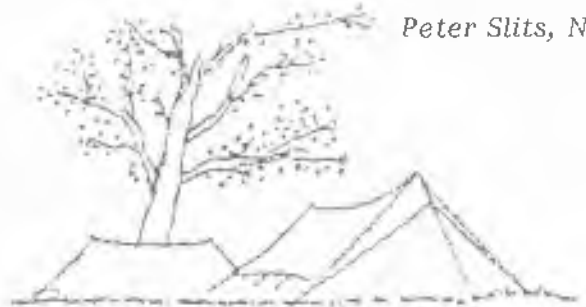
De volgende dag gingen we verder naar Nýrsko door de heuvels over een goede B-weg. Het is daar een heel mooi gebied met veel bos en glooiende hellingen waar graan, mais en gras (om te maaien) geteeld wordt. We hoefden vandaag eigenlijk maar 25 km te fietsen maar met die zware rit van een dag tevoren nog in de benen en omdat we nu steeds hoger in de bergen kwamen met wegen met steeds hogere stijgings-% was het toch wel een zware klus. Eenmaal aangekomen in Nýrsko (ook meteen de rustdag) ging het alweer stukken beter. Op deze camping lag ook een betegeld zwembad en daar hebben we dan ook goed gebruik van gemaakt.

Op de rustdag zijn we naar een klein stationnetje gefietst bij het meer in de buurt. Daar was tevens een restaurantje aanwezig waar we die middag een paar uurtjes hebben doorgebracht.

Daarna gingen we van Nýrsko naar camping Antygl die net voor Modrava ligt. We probeerden steeds op B-wegen te rijden want daar komt bijna geen verkeer, alleen tractoren (Zetor) en heel af en toe een auto. Sommigen hadden een zeer gedetailleerde kaart van het gebied dus die wisten een kortere weg. Alleen bij een gedeelte van de weg op de kaart stond nog maar een streepje - en wat dat betekende zagen we toen we daar aankwamen, een zandweg dus. Maar we hadden geluk dat het naar beneden ging (we zijn natuurlijk wel eerst omhoog moeten fietsen. Dit bleek dus de zwaarste dag van onze vakantie te worden met als laatste stuk een zware klim omhoog naar de top van een berg, toen weer omlaag (een heel klein stukje), daarna weer klimmen. Het leek wel of we meer klommen dan daalden (dat was achteraf ook zo). En het laatste stukje daalden we naar onze camping.

Peter Slits, Nuenen.

(Wordt vervolgd - deel 2 - in LB 73, Red.)

VAN EN OVER TSJECHOSLOWAKIJE (Diversen)

Tsjechische en Slowaakse deling

Met het referendum in het vooruitzicht over de vraag of Slowakije onafhankelijk moet worden, zal menig VVNT-lid wel een opvatting hebben over de Slowaakse kwestie. Want is dat verschil tussen de Tsjechen en Slowaken dan zo groot en waarom merkte je daar voor de revolutie zo weinig van?

In een serie van drie artikelen probeer ik de achtergronden van deze problematiek toe te lichten. In het eerste artikel zal het gaan over het cultuurvraagstuk: waarom is cultuur zo belangrijk voor een volk? In het tweede artikel behandel ik de geschiedenis van Bohemen en Slowakije vanaf Masaryk tot de fluwelen revolutie (november 1989). En in het laatste artikel zal het gaan over de ontwikkelingen na de revolutie met het uitroepen van de Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek.

Cultuur

Het begrip cultuur heeft een enge en brede betekenis. In enge zin betekent het folklore, in meer brede zin betekent cultuur alles wat een volk anders maakt dan een ander. Dus ook eetgewoontes, omgang met mensen, enz. Cultuur kun je zien als een pakket waarden en normen, die je meekrijgt door opvoeding en scholing. Omdat je je vaak niet bewust bent van deze waarden en normen, vind je andere culturen al gauw raar en vreemd. Pas als je beseft dat je deze eigenlijk ooit een keer meegekregen hebt en evengoed heel andere opvattingen mogelijk zijn, leer je andere culturen accepteren (begrijpen is beslist niet noodzakelijk en vaak helemaal niet mogelijk, immers normen zijn per slot van rekening ooit bedacht).

Het overbrengen van waarden en normen gaat van generatie op generatie en heeft dus een historische achtergrond. Om andere culturen te doorgronden is kennis van de historie onvermijdelijk.

Taal als drager van de cultuur

Cultuur behoort bij een volk, maar wat bepaalt nu een volk?

Een volk wordt verbonden door cultuur, je zou kunnen zeggen cultuur is het cement. Taal speelt hierin een belangrijke rol. Taal is de drager van cultuur. Kijk maar naar Nederland: de Friezen met hun eigen taal zijn wezenlijk anders, datzelfde geldt voor diverse dialecten. Een Brabander vindt zichzelf geen Hollander. Daarnaast kennen we zogenaamde sociolecten: "talen" die gesproken worden door verschillende lagen van de bevolking. Een vrachtwagenchauffeur hanteert een ander taalgebruik dan een computerdeskundige. Het niet kunnen spreken van hun "taal" plaatst je buiten de groep.

Ooit heeft een professor uit Polen eens tegen mij gezegd dat met het spreken van een andere taal je jezelf ook als zodanig gaat gedragen. Wanneer je Frans spreekt ga je je ook als Fransman gedragen.

Taal kun je dus het wezenskenmerk beschouwen van cultuur. Het Tsjechisch is een andere taal dan het Slowaaks - hoe nauw die twee talen ook met elkaar verwant zijn. Het Tsjechische volk is dus een ander volk dan het Slowaakse.

Petr Pithart, de huidige Tsjechische premier, merkt in dit verband op: "...het fundamentele probleem in onze relaties met de Slowaken is dat we eenvoudigweg weigerden te accepteren, dat ze anders zijn. We

weigerden te accepteren dat Slowaken al duizend jaar onder totaal andere historische, culturele en religieuze condities hebben geleefd en dus hun manier van leven en waarschijnlijk ook hun waarden verschillen van de onze." (1)

Cultuur is de identiteit van een volk

Zoals zojuist opgemerkt, is cultuur het cement van een volk. Cultuur geeft inhoud aan de identiteit van een volk. Je hoeft niet trots te zijn op de Nederlandse cultuur om je toch Nederlander te voelen en dat als zodanig uit te dragen. Het is de verbondenheid die je voelt met de Nederlandse cultuur. Iedereen wil toch wel bij een groep horen om op die manier vorm te geven aan je identiteit (je waarden- en normenpatroon). Die identiteit en daarmee je waarden- en normenpatroon betekent dat het moeilijk te accepteren valt wanneer je geleid moet gaan worden door iemand met andere waarden en normen. Dat zou bijvoorbeeld het geval zijn wanneer Frankrijk Nederland vanuit Parijs gaat leiden. Dat zou geen Nederlander accepteren, zelfs als je wel iets voelt voor de Franse manier van leven. Datzelfde geldt voor de Slowaak die met moeite accepteert om vanuit Praag geregeerd te worden.

Tsjechoslowaken

De Slowaken spreken niet graag over Tsjechoslowaken. "Er zijn Tsjechen en Slowaken, maar er is niemand die zich Tsjechoslowaak voelt." Hier doet zich nu het verschil voor tussen natie en volk: de natie Tsjechoslowakije bestaat uit de volkeren Tsjechen en Slowaken. Alleen dat laatste is niet helemaal waar: in Tsjechoslowakije leven niet alleen Tsjechen en Slowaken, maar ook Duitsers, Hongaren en Oekraïners (over de Moraviërs wil ik het hier nu niet hebben). Met begrip Tsjechoslowaken dek je de hele lading. Juist dit onderscheid vormt een bijkomend maar misschien wel cruciaal probleem inzake de Slowaakse kwestie.

Guido Schöpping.

--ooo--

VAN DE ZUSTERCLUBS

Stichting Nederland-Zwitserland

Op 1 augustus j.l. was het de Nationale feestdag van Zwitserland. Dit jaar 1991 stond deze dag wel in een zeer bijzonder daglicht, de viering van 700 jaar Eidgenossenschaft.

Deze dag is dan ook feestelijk herdacht. Voor ons heeft dit nog wat aangename staartjes: In samenwerking met "Vrienden van Oostenrijk" is het voor onze leden mogelijk een bijeenkomst bij te wonen. Op zaterdag 26 oktober om 20.00 u. zal de acteur Helmut Thiele voordragen uit het werk van Johann Nestroy. Tevens zal Helmut Thiele pianomuziek ten gehore brengen. Deze avond wordt gehouden in het Mini-theater, Anna Paulownastraat 89 te 's-Gravenhage. Een kleine toegangs prijs zal gevraagd worden.

In het kader van het 700-jarig feest van Zwitserland hebben de Stichting en de Schweizerklub Den Haag een feestelijke bijeenkomst in één der zalen van de Triumfatorkerk, Jul. v. Stolberglaan 154 te Den Haag op dinsdag 12 november, aanvang 19.30 u.

Op het programma staan o.a. de video-film "Visage Suisse" en de film "Red and White". Inlichtingen bij het secretariaat van de Sticht. Ned.-Zwitserland; Tel. 015-565075

Een eenvoudig gesprek met uw Tsjechische vrienden voeren, een rede van president Havel verstaan, een boek lezen of in een Tsjechisch kookboek thuis raken?

Leer dan Tsjechisch !

Doeltreffende privé-lessen en schriftelijke lessen met mondelinge begeleiding in Purmerend door ervaren leraar met eigen Nederlands lesmateriaal.

Tel. 02990-38238 (Purmerend)

MUZIKALE NOTEN

Zondag **20 oktober** speelt Stribrnanka in "De Huif" te **St. Michielsgestel** en wel van 12.00 - 16.00 uur. De entreprijs bedraagt f 15,-- p.p. Toegangskaarten en inlichtingen bij Theo van Hamond, tel. 04194-1452.

Van 18 tot 20 oktober is Sohajka in Friesland.

Zaterdag, **16 november** is Moravanka in Winterswijk. Inlichtingen bij Peter Kuster. Tel. 05440-62811. Entree f 20,-- p.p.

—000—

WAT HET OOG STREELT

Tentoonstellingen

Galerie Groll in Naarden-Vesting opent op Vrijdag 18 oktober 1991 om 17 uur de expositie van twee Tsjechische kunstenaars en wel van:

Antonín Málek - schilderijen en tekeningen

Vaclav Gatarik - sculpturen.

De opening wordt verricht door mevrouw Eva Krakorava, eerste secretaris van de ambassade van de CSFR in het bijzijn van beide kunstenaars.

Antonín Málek

Voor de ruiten,
achter de ruiten

Antonín Málek werd in 1937 in Pilsen geboren. Van 1952-1957 bezocht hij de hogeschool voor kunstnijverheid, van 1957-1964 studeerde hij aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Praag. Van 1964-1968 werkte hij als schilder in Praag. In 1968 emigreerde hij naar Zweden en leefde daar tot 1979. Van 1975-1979 had hij een tweede atelier in Kiel, BRD. Sinds 1979 woont en werkt hij in Keulen. Sinds 1982 werkt hij samen met Milan Sládek en het pantomimetheater Kefka.

Vaclav Gatarik

De huisgeest

Vaclav Gatarik werd in 1962 in Praag geboren. Van 1976-1978 studeerde hij aan het keramisch instituut te Bechyne. In 1978 verliet hij Tsjechoslowakije. In 1980 liep hij stage als bronsgieter in Neurenberg, van 1981-1982 was hij steen- en beeldhouwerleerling in Neurenberg. Van 1982-1988 studeerde hij beeldhouwkunst bij professor Jan Koblasa aan de hogeschool in Kiel. In 1988/89 bracht hij een werkverblijf door in de Verenigde Staten. Sinds 1991 woont en werkt hij in Neurenberg.

Beide kunstenaars hebben deelgenomen aan nationale en internationale tentoonstellingen en tal van solo-exposities gehad in binnen- en buitenland. Beiden exposeren voor het eerst in Nederland.

Galerie Groll is gevestigd in de Turfpoortstraat 36a, 1411 EH Naarden-Vesting, tel. 02159-43701.

Geopend woensdag t/m vrijdag 15.00 - 18.00 uur, zaterdag 11.00 - 13.00 uur en op afspraak.

Deze tentoonstelling duurt tot 15 november 1991.

FILATELIE

Onlangs verscheen in Tsjechoslowakije een serie van 4 postzegelboekjes, die allen een oplage van 200.000 stuks hadden. Eén van deze boekjes, het 'Mozart'-boekje is hierbij afgebeeld.

Hier volgt een omschrijving van de boekjes:

1. 'Mozart'-boekje, nominale waarde 10 Kčs. Inhoud: 10 'Mozart'-zegels van elk 1 Kčs, welke uitgegeven werden op 4 februari 1991. De kleur van het kaftje is groen. Op de achterzijde staat in het Tsjechisch een beschrijving van het op de postzegel afgebeelde theater, met de volgende tekst:
Stavovské theater - vroeg klassicistisch gebouw, gebouwd door gaven van burchtgraaf František Nostic-Rheinisch, volgens het ontwerp van Antonín Haffnecker. Enkele belangrijke premières die hier plaatsvonden waren: 1787 'Don Giovanni'; 1791 'La Clemenza di Tito' en 1834 'Fidlovačka'.
2. 'Landbouwtentoonstelling'-boekje, nominale waarde 10 Kčs. Inhoud: 10 'landbouwtentoonstelling'-zegels van elk 1 Kčs, welke uitgegeven werden op 10 mei 1991. De kleur van het kaftje is groen. In het Tsjechisch staat op de achterzijde:
De algemene Tsjechoslowaakse tentoonstelling zal duren van 15 mei 1991 tot 28 oktober 1991. Tijdens de tentoonstelling zal post worden vervoerd per ballon, koets en kabelbaan. Naast de postzegel, die aan de 100-jarig jubileum van de landbouwtentoonstelling herinnert is ook een serie briefkaarten verschenen. Tijdens de tentoonstelling zullen enkele gelegenhedsstempels gebruikt worden.
3. 'Burcht Bouzov'-boekje, nominale waarde 20 Kčs. Inhoud: 10 'burcht'-zegels van elk 1 Kčs, welke uitgegeven werden op 3 juni 1991. De kleur van het kaftje is groen. In het Tsjechisch staat op de achterzijde:
Burcht Bouzov, door de hoge ligging te zien in een groot gedeelte van het district Olomouc, is gebouwd rond het jaar 1300; is vaak van eigenaar verwisseld en was tot het jaar 1696 eigendom van de Orde van Duitse ridders. Na vele verbouwingen zijn bijzonder interessant: de wapenkamer, de slaapkamer van de grootmeester en de werk- en slaapkamer van Alžběta.
4. 'Burcht Kežmarok'-boekje, nominale waarde 15 Kčs. Inhoud: 5 'burcht'-zegels van elk 3 Kčs, welke uitgegeven werden op 3 juni 1991. De kleur van het kaftje is rood. In het Tsjechisch staat op de achterzijde:
Burcht Kežmarok werd in de 13e eeuw door de familie Zápolsky gebouwd. De burcht werd vaak uitgebreid en de laatste restauratie vond plaats in 1960. Vanaf 1687 is de burcht eigendom van de stad. Tegenwoordig is het stadsmuseum Kežmarok erin gevestigd, met permanente exposities over de ambachten en schutterij en geschiedenis van de stad Kežmarok. Interessant is de verzameling schilderijen uit de 17e en 19e eeuw.

In het volgende nummer zullen de nieuwste postzegeluitgiften van Tsjechoslowakije aan de orde komen. De serie boekjes is voor f 22,50 bij mij verkrijgbaar.

POSTZEGELHANDEL Drs. F.B. Dijkstra, Meagere Weide 17, 9003 MG WARTEN. Tel./Fax.: 05105-1913.

Specialiteit: TSJECHOSLOWAKIJE (alles op postzegelgebied)
Prijzen van jaarsets (alle postzegels van één jaar):
1986 (49 st) f 40 1988 (42 st) f 30 1990 (45 st) f 35
1987 (44 st) f 32 1989 (45 st) f 25

Wij hebben ook: Albanië, Bulgarije, Hongarije, Litouwen, Polen, S.U. en Noord-Korea. Voordrukalbums: Leuchtturm, KABE. Tevens verzorgen wij vertalingen van/naar Tsjechisch/Slowaaks.

ONZE BOEKENPLANK

Liefde en vrijheid.

Een onverwacht leven in Praag door Rosemary Kavan

Dit in 1985 in Londen verschenen en in 1992 bij Contact in het Nederlands uitgegeven boek beschrijft de geschiedenis van Tsjechoslowakije van 1945 tot 1972, zoals die door Rosemary, als Engelse getrouwd met een Tsjechische communist, is beleefd, geleefd en ondervonden.

Zoals zij de eerste wandelingen met haar man door Praag beschrijft en ondergaat, doet je zelf weer door Praag wandelen en laat je de sfeer van Praag weer op je inwerken.

Haar werken in fabrieken, enz. om mee te werken aan de opbouw van Tsjechoslowakije tot een echt communistisch land en haar omgaan met de mede-arbeidsters en arbeiders doet je vaak lachen en respect afdwingen voor haar vasthoudendheid.

De vaak emotionele beschrijving van het Slansky-proces is beangstigend en doet je de vraag stellen: hoe is dit mogelijk, hoe vaak is dit elders herhaald en worden deze methoden nog toegepast.

Ondanks de veroordeling van haar man tot 25 jaar gevangenisstraf en de tegenwerking van de autoriteiten, vindt ze de moed en de kracht om verder te leven. Daarbij hebben Heda Margolius-Kovaly, schrijfster van "Afscheid van Praag", wier man in hetzelfde proces tot de strop is veroordeeld, als vriendinnen vanaf 1945, veel steun aan elkaar.

Het boek geeft ook een boeiende beschrijving van wat je zou kunnen noemen het voorspel van de Praagse Lente. Als moeder van haar 2 zoons-studenten, werkt zij volop mee met de studenten in een poging te komen tot democratie.

De na de invasie van het Warschau-pact beschreven tijd, doet je denken aan wat een Tsjechisch socioloog in juni j.l. schreef (zie Volkskrant 24/8/91)

"Wij wantrouwen nog altijd de Staat
"Wij wantrouwen altijd de ambtenaren
"Wij wantrouwen alle collega's en in
"diepste wezen wantrouwen wij ons zelf.
"Wij hebben niet anders geleerd".

Maar in de beschrijving van deze tijd wordt ook geschreven over de moed van de jongeren om door te gaan, om contacten te leggen met het buitenland en over het begin van de "Samizdat".

Met Vaclav Havel kan ik zeggen dit boek moet absoluut gelezen worden, waar ik aan toe zou willen voegen in ieder geval door iedere vriendin en vriend van Tsjechoslowakije.

Nanne Hovinga.

--ooo--

ALLERHANDE

Van Catherina J.J. Meijer uit Kleef ontvingen wij een artikel van Leontine Veerman "In het spoor van HUS". Hieraan ontlene we de volgende gegevens:

De gereformeerde theologe Gonda Rijksen (40) heeft een beroep aanvaard van de Tsjechoslowaakse Hussitische kerk en is in september predikant in Olomouc geworden.

Deze kerk "tussen protestants en katholiek" is in 1920 ontstaan, na de val van het Habsburgse rijk en in het kielzog van de jonge Tsjechische republiek "Een verlate reformatie" aldus Rijksen.

De meerderheid van de Tsjechoslowaakse bevolking is rooms-katholiek. De Hussitische kerk telt op het ogenblik een half miljoen leden en kampt met een tekort aan predikanten. Vorig jaar mei werd daarom een wet aangenomen die het mogelijk maakt buitenlandse predikanten aan te trekken. Die worden, net als hun Tsjechische collega's, door de overheid onderhouden.

Als ergens de omstandigheden voor de kerken moeilijk zijn geweest, dan was het in het Oostblok, meent Rijksen. Toch is ze niet zonder hoop wat de toekomst betreft. "Onder jongeren zijn er veel die de kerk opzoeken. In huisbijeenkomsten wordt, geïnspireerd door Taizé, urenlang gebeden en gezongen, met een overgave waarvan een westerse predikant verbaasd kan staan."

--000--

Rijswijk/Beroun (vervolg van pag. 7)

Het Bejaardencentrum Steenvoorde aan de Generaal Spoolaan 62 te Rijswijk houdt op zaterdag 26 oktober 1991 een zogenaamde open dag.

Behalve aan informatie over zorgverlenende instellingen in Rijswijk e.o. zal ook aandacht worden besteed aan het ziekenhuis van Beroun, de plaats in Tsjechoslowakije waar de gemeente Rijswijk een stedenband mee heeft. Door middel van een aantal activiteiten op die 26e oktober tussen 20.00 en 15.30 uur wil men een flink bedrag bijelkaar brengen voor de aanschaf van medische instrumenten en hulpmiddelen voor het Berounse ziekenhuis waar aan van alles een groot tekort is.

In een bazar worden allerlei dingen verkocht (kadootjes voor de a.s. feestdagen!), hapjes en drankjes zijn verkrijgbaar tegen vriendelijke prijzen, er vindt een speciale wijnverkoop plaats en uit Beroun worden enkele muzikanten verwacht die Tsjechische en andere muziek zullen spelen.

In de toneelzaal van het centrum (waar al enkele malen Tsjechoslowaakse muziekgroepen zijn opgetreden, met veel succes) wordt 's middags een veiling gehouden van onder meer werk van kunstenaars uit Beroun.

De organisatoren van dit alles hopen op flinke belangstelling en een mooie opbrengst voor het goede doel.

Jan van Gastel.

--000--

Larense dag

Zoals reeds vermeld bij "Van de leden" zond de heer J. Boesmans ons een krantebericht uit "De Gooi en Eemlander" van zaterdag 17/8-'91 waaruit we enkele passages citeren:

De Stichting Laren Promotion heeft plannen volgend voorjaar in Laren een Tsjechische week te houden. Dit in navolging van de Tsechische dag afgelopen zaterdag. Doel is de opgedane vriendschappelijke contacten uit te breiden en het handelsverkeer tussen Tsjechoslowakije en Laren op gang te brengen. Daarnaast bestaat het idee in 1993 een stedenband aan te gaan met een stad in dat land. Dit heeft organisator en Larens ondernemer J. Boesmans meegedeeld.

Het plan is volgend jaar Tsjechische vaklieden in Laren een week hun vak te laten uitoefenen. Gedacht wordt aan onder meer een bakker, slager, poppenmaker, schoenmaker en schoonheidsspecialist. De week moet volgens Boesmans niet alleen een zakelijk karakter krijgen. Op cultureel gebied zal in die week naar verwachting in iedere winkelstraat iets te zien en te horen zijn. Bijvoorbeeld een blaaskapel, een poppentheater of een demonstratie van een sportvereniging.

Wanneer de voorbereidingen voor de Tsjechische week in een verder gevorderd stadium zijn, wil

Boesmans besprekingen voeren met Larense politici over een stedenband vanaf 1993. De stedenband komt niet alleen voort uit de behoefte Tsjechoslowakije te helpen bij de privatisering. Uit de woorden van Boesmans blijkt enige rivaliteit met Bussum en Naarden, die een stedenband onderhouden met resp. Valasské Mezirici en Uhersky Brod. "Laren mag niet achterblijven," aldus Boesmans.

